

PROCEEDINGS

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ ครั้งที่ 5

The 5th National Conference Forum 2024

ความยั่งยืนของ PA&CD

(การส่งเสริมความยั่งยืนด้านการเกษตรและการพัฒนาชุมชน)

(Promotion of Agricultural and Community Development Sustainability)

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Nan Buddhist College

27-28 พฤษภาคม 2567
MAY 2024

PROCEEDINGS

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ ครั้งที่ 5

The 5th National Conference Forum 2024

ความยั่งยืนของ PA&CD

(การส่งเสริมความยั่งยืนด้านการเกษตรและการพัฒนาชุมชน)

(Promotion of Agricultural and Community Development Sustainability)

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Nan Buddhist College

27-28 พฤษภาคม 2567
MAY 2024

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ปรึกษา	พระพรหมวัชรธีรอาจารย์, ศ.ดร.	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
	พระเทพเวที, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
	พระราชศาสนานิกบาล	ประธานคณะกรรมการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
	พระสุนทรมุนี, ดร.	รองประธานคณะกรรมการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
	ว่าที่ร้อยตรีสมเดช อภิขยกุล	ที่ปรึกษาวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

คณะกรรมการ

พระชยานันทมุนี, รองศาสตราจารย์ ดร.	ประธานคณะกรรมการ
พระครูสุตตันตบัณฑิต, ผศ.ดร.	คณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	คณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อินทนนท์	คณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	คณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	คณะกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	คณะกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล เครือแสง	คณะกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรปรัชญ์ คำพงษ์	เลขานุการคณะกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล	ผู้ช่วยกรรมการ

แบบปก-รูปเล่ม : นายศุภกริช เชื้อนเพชร

พิมพ์เมื่อ : พฤษภาคม 2567

จัดพิมพ์ในงาน : การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประจำปี 2567

ต่อเติม

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีปรัชญาว่า “จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม”

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นส่วนงานจัดการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยสู่สาธารณะ ด้วยการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ อย่างต่อเนื่องทุกปี ในปี 2567 ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3 The 5th National and the 3rd International Conference Forum 2024 หัวข้อเรื่อง ความยั่งยืนของ PA&CD (การส่งเสริมความยั่งยืนด้านการเกษตรและการพัฒนาชุมชน) The PA&CD Sustainability (Promotion of Agricultural and Community Development Sustainability) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สังคม และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านผลงานวิจัยและนวัตกรรมด้านเกษตรเชิงพุทธ เพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจของมหาวิทยาลัย และนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้ความสำคัญต่อการวิจัย การพัฒนาต่อยอดและการสร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและพัฒนาชุมชนสังคมยั่งยืน

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นฐานในการทำให้วิทยาการสมัยใหม่ ได้แสดงฐานะและบทบาทมากยิ่งขึ้น ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาการยุคใหม่ได้หันมาศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พัฒนาตัวเองให้มีความเข้มแข็งสามารถยืนหยัดอยู่ได้ ท่ามกลางโลกธรรมที่แปรเปลี่ยนไปในทางดีและไม่ดีตลอดเวลา ความเป็นคนเข้มแข็งนี้ จะเป็นโอกาสให้ได้ใช้วิชาความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับพุทธประสงค์มากที่สุด เพราะทรงแสดงลำดับขั้นของการพัฒนาดนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งประสงค์ โดยเริ่มจากการศึกษาหาความรู้ด้านวิชาการวิชาชีพ (ปริยัติสิกธรรม) อบรมสั่งสมตนให้มีความเรียบร้อยด้านกายภาพ ให้เข้มแข็งอดทนด้านจิตภาพ และโลกทัศน์ ชีวิตศรัทธาที่เป็นสัมมาทิฐิตลอดเวลา (ปฏิบัติสิกธรรม) และมีความร่มเย็นเป็นสุข (ปฏิบัติสิกธรรม) ในภาคปฏิบัติก็มีการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาทุกสาขาวิชา ถือว่าได้สะสมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาเป็นเวลายาวนาน มีองค์ความรู้ด้านนี้ทั้งในรูปของความรู้ที่อยู่ในตัวตน (Tacit Knowledge) และความรู้สาธารณะ (Explicit Knowledge) หลากหลาย การจัดประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ เป็นเวทีวิชาการที่จะแสดงให้เห็นประชาคมทางวิชาการทั่วประเทศรู้ว่า หลักวิชาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่นั้นเป็นอย่างไร และจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติอย่างไร

ขออนุโมทนาและชื่นชมในวิริยะอุตสาหะของผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยสงฆ์ นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ห้องเรียน หน่วยวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และองค์กรภาคีเครือข่าย ในการร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร นำเสนอผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ ต่อเนื่องทุกปี อันจะเป็นคุณูปการต่อการศึกษาพระพุทธศาสนา ชุมชนและสังคมสืบไป.

(พระพรหมวิษณุธีรจารย์, ศ.ดร.)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

27 พฤษภาคม 2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ถ้อยแถลงของอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	[1]
สารบัญ	[3]
ศาสตราจารย์พระราชสุภัทราภรณ์ การพัฒนาภาคเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน <i>พระก้องเกียรติ สุวฑฒนปญโญ, พระปลัดวุฒิมงคล กิตติวัฒน์</i>	1
แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคเกษตรด้วยเครื่องผลิตน้ำจากความชื้น <i>พงษ์พิชญ์ สัตบุตร์, วุฒิมงคล คงวุฒิ, พัฒน์ศรัยญ์ เลาทไพบุลย์, อรณิชา คงวุฒิ</i>	16
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน <i>พระพิทักษ์ อริยปุตโต</i>	28
ผังโครงข่ายกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน <i>วัชชระ ห้วนท้อก, โชติกา ณ หนองคาย</i>	39
เหม่เป็จากถั่วเหลืองอาหารสุขภาพโปรตีนสูง <i>ณัฐกา กุลรินทร์, นิคม สุขดา</i>	46
ศาสตราจารย์พระราชสุภัทราภรณ์ โคนหนองนาโมเดลกับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง <i>สุวารี รวบทองศรี, จอมพน สมหวัง, จรัสสา การเกษตร, เนาวรัตน์ สุขมะโน</i>	53
พิธีกรรมเลี้ยงผีปู่ย่าจากบ้านแม่แปง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ <i>ณัฐพรรณ ชำนาญ, ภาณุวัฒน์ สกุลสืบ, ทัดพิชา สกุลสืบ</i>	64
จิตตปัญญาศึกษาในบริบทความหลากหลาย: จิตตภาวนาเชิงสร้างสรรค์ <i>มนตรี เพชรนาจักร, โสภณ บัวจันทร์, พระครูปริยัติธำรงคุณ</i>	76

เรื่อง	หน้า
การศึกษาประวัติและพุทธศิลป์เจดีย์สำคัญในจังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระอำนวยการ จตตมโล (พรหมโคตร)</i>	91
การวิเคราะห์กระบวนการทัศน์เรื่องกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในตำบลบ้านหวาย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>ณัฐ โหมาศวิน, สรวุฒย์ วิจิตรปัญญา, พระมหาธวัชชัย ธมมรสี</i>	104
ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน <i>พระอำนวยการ จตตมโล (พรหมโคตร)</i>	116
การปริวรรตและวิเคราะห์คัมภีร์พงศาวดารน่าน <i>อนันต์ จิตอารี, พระมหาเกรียงศักดิ์ สุทธิแสน, สมคิด นันดี</i>	132
หมากล้อมเพื่อผู้สูงอายุและเยาวชนนครลำปาง <i>สิริรัตน์ วาวแวว, อนันต์ อูปสอด, สุวรัฐ แลสันกลาง, อติศร สวายนลาด</i>	147
ปัญหาการแปลรายการอาหารภาษาไทยเป็นภาษาจีนของร้านค้าในจังหวัดเชียงใหม่ <i>Luo Xianlong, He Hengying, ทัดพิชา สกุลสืบ</i>	155
การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ <i>พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า</i>	169
การพัฒนาารูปแบบชุมชนนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่ห้องเรียนแห่งความสุขประสิทธิภาพสูง <i>มานนท์ จันทร์เจียม</i>	184

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อทักษะอาชีพของผู้เรียนพื้นที่วิถีน่าน <i>กัณฐมณี ปาคำ</i>	195
ลูสพาร์ทส์เพลย์กับการเล่นสำหรับเด็ก <i>นรินทร์ รินพนัสลัก, นัศวรธรรม ใจมั่น, ราชาวดี สุขภิรมย์</i>	210
แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ของประชาชนในเขตตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี <i>ไพศาล เครือแสง</i>	222
การประสานความร่วมมือเพื่อสร้างนวัตกรรมชุมชน: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ ผ้าพิมพ์รักษ์โลก ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา <i>ประยงค์ จันทร์แดง, พิพัฒน์ ธนากิจ, สารีณีย์ ภาสยะวรรณ, อนุรัตน์ ฝันถึงภูมิ, พรโอบอ้อม วงศ์วิลาศ</i>	236
การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร แบบมีส่วนร่วมของชุมชนชาติพันธุ์พื้นที่ท่องเที่ยวเกษตรวิถีน่าน <i>ชรส์นันท์ ตาخم</i>	248
แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน <i>พงศ์ศิริ พงศ์อาริยะมงคล</i>	259
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตามหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา <i>อนุชา วุฒธนู, ธงชัย สิงอุตม, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	273

เรื่อง	หน้า
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิยธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา <i>มงคล หลักฐาน, สมยศ ปัญญามาก, พระเมธีวชิรคุณ</i>	282
การส่งเสริมพุทธจริยธรรมทางการเมืองเพื่อการบริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย <i>ศิริมาศ เรือนสอน, สมยศ ปัญญามาก, สหัททยา วิเศษ</i>	299
ศึกษารูปแบบการปกครองบ้านเมืองของเมืองสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ในคัมภีร์มังรายศาสตร์ <i>พระมหาสุวิทย์ อินทปญโญ, พระเมธีวชิรคุณ, สหัททยา วิเศษ</i>	316
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา <i>สุภาพร ธรรมธีระนันท์, สมยศ ปัญญามาก, สหัททยา วิเศษ</i>	333
สุขภาพตามหลักภวนา 4 ของโรงเรียนสร้างสุขผู้สูงวัยตำบลห้วยไร่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระสมบุรณ์ จนทปญโญ (ศรีนาวา), พระมหาธวัชชัย ธรรมรัตน์, กฤษ ศรียะอาจ</i>	350
การศึกษาประสบการณ์ในการเป็นจิตอาสาศึกลานุปฎิฐากพระสงฆ์ของนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาชีวิตและความตาย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย <i>ประสิทธิ์ แก้วศรี, วิศาล สายเพชร, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท</i>	363
ศึกษาหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของชุมชนในอำเภอหล่มสักจังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระสิทธิโรจน์ อาภาบุตร (โรจนแพทย์), พระมหาธวัชชัย ธรรมรัตน์, กฤต ศรียะอาจ</i>	375

เรื่อง	หน้า
การบูชาครู : แนวคิด คุณค่า และอิทธิพลที่มีต่อชาวพุทธในตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระอธิการปฏิเวธ วิสารโท (ทองสีนิก), พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวิญญู, พระครูประโชติพัชรพงศ์</i>	387
ศึกษาหลักเทวธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท <i>พระสมุห์สุนทร สุนทรโร (หมื่นภักดี), พระมหาธวัชชัย ธมฺมรสี, พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวิญญู</i>	396
ศึกษาวิธีการคลายทุกข์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา <i>พระอุดม ฐานธมโม (หนูกลิ้ง), พระครูประโชติพัชรพงศ์, กฤต ศรียะอาจ</i>	406
การศึกษาอิทธิพลของการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ที่มีผลต่อวิถีชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย <i>พระครูอรุณธรรมภาณ (ฐิติวัฒน์ นริศโร), พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวิญญู</i>	420
ศึกษาการพัฒนาบุคลิกภาพตามหลักเสขียวัตถ์ ของวัดและชุมชน ในตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระสมุห์บุญทัน นรินโท (สมทอง), พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวิญญู</i>	432
หลักอานาปานสติกับการแก้ปัญหาสมมติฐานของเยาวชนไทย <i>พระมหาอำพล ธนปญโญ (ชัยสารี), พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ</i>	443
การศึกษาการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้วิถีพุทธ ของพระปริยัติพัชรภรณ์ (สุพจน์ ปญญาธโร) <i>พระคมสัน ปุญญคุณุโธ (ขวัญหอม), พระครูประโชติพัชรพงศ์, พระมหาธวัชชัย ธมฺมรสี</i>	457
กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนในตำบลห้วยสะแก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระอธิการพิเชษฐ์ ฐานธมโม (จันทร์คล้อย), พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวิญญู, พระครูประโชติพัชรพงศ์</i>	467

เรื่อง	หน้า
หมู่บ้านรักษาศีล 5 กับการมีส่วนร่วมของชุมชน <i>พระราชรัตนสุธี, ณัฐยาณี บุญทองคำ</i>	478
ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวอีสาน <i>พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวณโณ, ปิยวัช ละคร</i>	490
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการต่อต้านการทุจริตตามแนววิถีพุทธ <i>พระครูสังฆรักษ์โกศล มณिरตนา, พระครูวินัยธรสุทัศน์ ธมมปาโล</i>	505
การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน <i>พระครูวินัยธรสุทัศน์ ธมมปาโล, พระครูสังฆรักษ์โกศล มณिरตนา</i>	519
การยกระดับครูพระสอนศีลธรรมในศตวรรษที่ 21 <i>สุพิชญาณ์ แก้วโพนทอง, พระครูธรรมธรจิรชาติ พุทธกรกิจโต, พระสมุห์ อภิชัย อภิขโย (ปัญญาารพวงศ์)</i>	532
วิเคราะห์การแปลคำต้องห้ามภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เรื่อง The Last of Us ใน HBO GO <i>มินตรา ไชยชนะ, ขนิษฐา สุวรรณประชา, สหรัฐ อริงตัน</i>	546
การสร้างแบบฟอร์มการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และพัฒนา แก่พระภิกษุ และสามเณร <i>สุภาวดี ดั่งบ้านยาง, จุมพต อ่อนทรง</i>	555
พุทธเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้เกษตรกร <i>พระครูศรีธรรมวารากรณ์ (จිරพันธ์ ธมมปสฺสุโธ , นำประเสริฐ)</i>	568
การพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษ สำหรับแนะนำร้านอาหาร ในเขตอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน <i>พรลภัส วิชา, กุชอน คลาน, คิวลี ไชยคำ</i>	579

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการร้านค้า ถนนคนเดินบริเวณชวงเมืองน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน <i>ศิวลี ไชยคำ, นันทาลี ภูพาน, พรลภัส วิชา</i>	589
การศึกษาเทคนิคการสอนพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ <i>พระอดิศร ผาสุกโก (พร้อมสุข), สรวุฒย์ วิจิตรปัญญา, พระครูประโชติพัชรพงศ์</i>	601
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของตำรวจในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา <i>ถิรวุฒิ ดำริสระน้อย, พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, ชุตินพนธ์ วงษ์อมรวิทย์</i>	611
คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรมของผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา <i>ปิยวัชร นิขุนทด, รภิวัดณ์ ปกรณ์ปริยาภรณ์, เขมจิรา พิทักษ์ราษฎร์</i>	624
ความไว้วางใจทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของประชาชนที่มีต่อ ผู้บริหารเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา <i>ธนากร ผงลั่นเที่ยง, พระมหาชิตชัย สุรโชโต, คมกริช สุขพัตร</i>	639
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทของ ผู้พิพากษาสมทบในการแก้ไขปัญหาเยาวชนและครอบครัวในจังหวัดสระบุรี <i>ประเทืองจิต บุญมาก, พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, พระครูสุตภัทรบัณฑิต</i>	653
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา <i>นภัทร สุขใหม่, ไพวรรณ ปริมาตร, ณัฐกานต์ หงษ์กุลเศรษฐ์</i>	666

เรื่อง	หน้า
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชนในตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี <i>พิชญรดา พิชญเดชเมธี, เบญญาภา อัจฉฤกษ์, ไพวรรณ ปริมาตร</i>	680
คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองตามหลักพรหมวิหารธรรมของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหมูสี อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา <i>พระสมุห์ทินวัฒน์ ปญญาสาโร, ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์, อภิวัฒน์ จำตา</i>	693
การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยธรรมของประชาชน ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองระเวียง อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา <i>สุวิไล คงเพชรพะเนา, เบญญาภา อัจฉฤกษ์, เขมจิรา พิทักษ์ราษฎร์</i>	705
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทำประชาคมตามวิถีประชาธิปไตย ในอำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา <i>พระมาใหม่ จนทนมโม, พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล</i>	718
การสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว <i>สกลสุภา ลันต์สวัสดิ์, ไพวรรณ ปริมาตร, ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์</i>	730
ภาวะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ <i>ฐาณมาศ ศิริวรรณธนนท์</i>	742
การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ <i>พระมหารัชชานนท์ สาสนกิตติ (คำแสง)</i>	754

เรื่อง	หน้า
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นตำบลห้วยโรง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ <i>กนกพรรณ เหมืองเพิ่ม</i>	766
ประยุกต์กระบวนการธรรมของสัปปายะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสังคมมนุษย์ <i>พระมหาวัชระ กนฺตวิโร, พระครูสุตคุณวรากร, ธงชัย สิงอุดม, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	779
เปรียบเทียบจิตวิทยาตะวันตกกับจิตวิทยาตามแนวพระพุทธศาสนา <i>ชรินทร์ ชัยสุข, ศตวรรษ สงกาพันธ์, สมศักดิ์ สีนนา</i>	793
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ <i>พระปิฎกโกศล</i>	810
ภาวะผู้นำแนวพุทธของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ <i>จักรพงษ์ ชัยวันดี</i>	822
บทวิเคราะห์การปรับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการพัฒนาชุมชนตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง <i>อัญญาภรณ์ แพงมาพรหม, พระมหาสมคิด วชิรญาโณ, พระครูสุตคุณวรากร, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	836
การปรับทัศนคติด้านความเชื่อเรื่องกรรมกับคนรุ่นใหม่ <i>ณัฐวุฒิ อายุเย็น, พระครูสุตคุณวรากร, ธงชัย สิงอุดม, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	850
การส่งเสริมพุทธนวัตกรรมการสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน <i>ชยพล กาชาว</i>	869

เรื่อง	หน้า
ภาวะผู้นำทางการเมืองแนวพุทธของผู้บริหารท้องถิ่น ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลสรอย อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ <i>พิสิฐพงศ์ ช้อนฝั้น</i>	880
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย <i>सानิตย์ ไชยสุณา</i>	893
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการจัดการ ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำขำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ <i>นราภัทร กอบกำ</i>	899
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลเมืองพิชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง <i>ภาณุพงศ์ มะโนพันธ์</i>	913
บทบาทนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา ของเทศบาลตำบลร่องกวาง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ <i>ธีรศักดิ์ มีสมศักดิ์, พระครูโสภณกิตติบิณฑิต</i>	926
การยกระดับกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองด้วยมือ <i>โชติกา ณ หนองคาย, วัชชีระ ห้วนท้อก</i>	935
การพัฒนาชีวิตและสังคมทำให้เกิดสันติสุขได้อย่างยั่งยืนด้วยญาณ 16 ในยุคปัญญาประดิษฐ์ <i>เจริญ มณีจักร์, พระครูรัตนสุตาภรณ์, พระครูพิพิธจารุธรรม</i>	944

เรื่อง	หน้า
พุทธจิตวิทยากับบทบาททางสังคมไทย สุรพงษ์ คงลัย, วิเชียร นามการ, พระครูสุวรรณสารานุกูล, ประสิทธิ์ คำกลาง, วานิช พาลาด	958
สาเหตุการเกิดปัญหาของสังคมไทย พระสุเทิด ที่ปงโกโร, พระอธิการวิชาญ อาทโร (มวลทอง), เศรษฐพร หนูนชู	975
ความรู้ทั่วไปทางรัฐศาสตร์ : กรณีศึกษาวิเคราะห์มุมมองระบบอุปถัมภ์ในสังคม เศรษฐพร หนูนชู, พระสุเทิด ที่ปงโกโร, พระอธิการวิชาญ อาทโร, เอกรัตน์ มาผดุง	990
บูรณาการหลักปรัชญาที่มีต่อสถาบันครอบครัวกรณีศึกษา มารดาบิดากับบุตรธิดา ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พระอธิการบุญชัย ปญญาธโร (กันธะวัง)	999
การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลสำหรับ พระสมพงษ์ ญฎฐิโก (เผ่าเจ้า), พระปลัดสถาพร สุฐานวุฒิมิ (ปุ่มเป้า), กิตติศักดิ์ แห่งทอง, พระมหาชนินทร์ อธิโร (ลิขลิทธิพันธุ์)	1011
มองถ้ำหลวง วันมหัศจรรย์แห่งมิตรภาพ วิถีชุมชนเข้มแข็ง พระครูสุวัฒนบัณฑิต	1027
การศึกษาประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมพงศาวดารน่าน ฐิติพร สะสม, จวน คงแก้ว, สุวารีย์ รวบทองศรี, คนงนาฏ รุณวุฒิมิ	1043
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน สิทธิชัย อุ้นสวน, พระปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา, สุรเชษฐ์ คำใจ	1057
อุทยานเมตาเวิร์ส : การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเสมือนจริงของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถาวร ภูษา, พิพัฒน์ แก้วใส, พิชิต เขาว์ชาญ, ประวิทย์ ชัยสุข	1074

เรื่อง	หน้า
ตัวชี้วัดลักษณะคนเลวในวสสูตร <i>อารุณ ลิทธิวงค์, กิจชัย วงศ์ราช, พระมหาสงกรานต์ จีระอุฒโน (จันทาพูน)</i>	1088
อริยบุคคลในพระพุทธศาสนา : สภาวะและสถานะ <i>เสพบัณฑิต โหน่งบัณฑิต, กิจชัย วงศ์ราช, พระมหาสงกรานต์ จีระอุฒโน (จันทาพูน)</i>	1099
ภาวะผู้นำ : องค์กรธรรมและจริยธรรม <i>เสพบัณฑิต โหน่งบัณฑิต, พัสกร อุ่นภาค, พระมหาศรัยัคฆ์ สิริวิญญู (กงพาน), ปรัตถกร การเร็ว</i>	1116
การประเมินความสุขจากการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ บนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน <i>เชษฐ นิมมาทพัฒน์, พระครูวิจิตรธรรมโชติ, พระครูสังฆรักษ์เชษฐา ปิยสาสโน, สุบินรัตน์ รัตนศิลา</i>	1131
การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย <i>เด่นภูมิ อินตะวัง, สุรเชษฐ์ คำใจ, พระครูเมธีรัตนบัณฑิต, พระครูใบฎีกาวิชิตวิทย์ ธีรสวณโณ</i>	1143
วิเคราะห์การเรียนรู้เชิงพุทธของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน <i>พระมหาอธิปัตย์ กิตติญาโณ (ชูแก้ว), โสภณ บัวจันทร์, จวน คงแก้ว</i>	1151
แนวทางการบริหารฝุ่น PM 2.5 แบบองค์รวมอย่างยั่งยืน <i>พระครูรัตนสุตาภรณ์</i>	1166
ประชาธิปไตยเชิงพุทธในทัศนะทางรัฐศาสตร์ <i>ไพศาล เครือแสง</i>	1176
โครงการคัดลอกคัมภีร์พระไตรปิฎกในเมืองน่านของครูบาภิญจนธรรมาวาส <i>ดิเรก อินจันทร์</i>	1190

เรื่อง	หน้า
บทบาทของหลวงพ่อเมือง (พระครูอุดมเวทวรคุณ) จากเรื่องเล่าและ ความทรงจำของคนบ้านท่าแหน ตำบลแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง <i>สุทธิพร โทะเปี้ย, ภาณุวัฒน์ สกุศลสืบ, ตฤลาภรณ์ แสนปรน, อรทัย สุขจีระ</i>	1198
แนวทางการสร้างแรงจูงใจตามแนวทางพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเวียงแก่น อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย <i>จินตนา ช่วยแก้ไข</i>	1207
การใกล้เคียงความขัดแย้งเชิงพุทธบูรณาการ <i>จักรพงษ์ มะโนนัย</i>	1220
ความเชื่อเรื่องประทีปและเทียนจากพุทธล้านนาในมิติสังคมและวัฒนธรรมไทย <i>กันยารัตน์ รินศรี</i>	1235
ธรรมาภิบาลเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต <i>ธเนศณัฐ์ สุคนธ์พันธ์</i>	1248
บทบาทชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม <i>ธัญยธรณ์ ชีวะเลิศรัตน์</i>	1256
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม <i>นิยานันท์ วุฒิพนมศักดิ์</i>	1264
การจัดการปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษาในสังคมไทย <i>ณัฐชนันตร์ อยู่สีมารักษ์</i>	1277

เรื่อง	หน้า
กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ผ่านทุนทางศิลปวัฒนธรรมอำเภอภูเพียงจังหวัดน่าน อย่างยั่งยืน <i>สมคิด นันต์๊ะ, จวน คงแก้ว, อนันต์ จิตอารี</i>	1287
ภาคผนวก	
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเอกสารประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5	1300
คำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review)	1301

การประเมินความสุขจากการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรม
ของชุมชนในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

Assessing happiness from promoting economic development based on
arts and cultural capital of communities
in Phu Phiang District Nan Province

เชษฐ นิมมาทพัฒน์

พระครูวิจิตรธรรมโชติ

พระครูสังฆรักษ์เชษฐา ปิยสาธโน

สุบินรัตน์ รัตนศิลา

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติฯ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างดัชนีชี้วัดความสุขและความอยู่ดีมีสุขในระดับบุคคลของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 2) เพื่อประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสุขและความอยู่ดี มีกินดี ด้านต่าง ๆ ของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

การประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมีความสุขมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ด้านทุนทางวัฒนธรรม (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.07) และด้านสภาพแวดล้อม (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.07) รองลงมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06), ด้านคุณภาพชีวิต (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06), ด้านค่านิยมของชุมชน (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) และที่มีความสุขน้อยที่สุด ได้แก่ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.05)

ปัจจัยที่กำหนดความสุขและความอยู่ดี มีกินดี ด้านต่าง ๆ ของชุมชนอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างความสุข โดยการที่ชุมชนมีทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดและพัฒนาาร่วมกันให้มีมูลค่าเพิ่ม ทั้งการพัฒนาในด้านโครงสร้าง พื้นฐานทางเศรษฐกิจ การคมนาคม การท่องเที่ยว การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการใช้ประโยชน์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยต้องมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งการมีเศรษฐกิจชุมชนที่มีคุณภาพและเป็นธรรม ยกย่องระดับเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายที่เป็นสินค้า OTOP เช่น เครื่องจักสาน ผ้าพื้นเมือง เป็นต้น หรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การประเมินความสุข, ทุนทางศิลปวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to create an index to measure happiness and well-being at the individual level of the target community, Phu Phiang District, Nan Province 2) to assess happiness from the promotion and economic development of arts and culture. From the index and from the self-assessment of the target community, Phu Phiang District, Nan Province. 3) To analyze the factors that determine happiness and well-being in various aspects of the target community, Phu Phiang District, Nan Province.

The results of the research revealed that:

Assessing happiness from the promotion and economic development of arts and culture From the indicators and from the self-assessment of the target community, Phu Phiang District, Nan Province, it was found that overall they were at a very happy level. (with a total mean of 4.06) When classified into each area, it was found that the area with the highest evaluation results was cultural capital. (with an overall average of 4.07) and the environment (with an overall average of 4.07), followed by economic aspects (with an overall average of 4.06), quality of life (with an overall average of 4.06), community values (with an overall average of 4.06) and the least happy Including safety in life and property. (with an overall average of 4.05)

Factors that determine happiness and well-being in various aspects of the community in Phu Phiang District, Nan Province, found that community participation in creating happiness By having the community have cultural capital that can be extended and developed together to add value. Both development in terms of structure Basic economics, transportation, tourism Coexistence between people and

the environment in the community. By making sustainable use of natural resources and the environment. There must be an operational process to ensure the use of natural resources and the environment that is appropriate to the community context. There are activities that create learning and cooperation in conserving the environment and natural resources. In addition, there is a quality and fair community economy. Raise the economy of families and communities There will be community products that are produced for sale as OTOP products such as basketry, local fabrics, etc., or natural tourist attractions. History, religion and culture

Keywords: happiness assessment, Arts and culture funds

บทนำ

การพัฒนาของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มักจะนิยมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ การนำพาประเทศไปสู่ภาวะความร่ำรวย ความมั่งคั่ง และความทันสมัย โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นแนวทางการพัฒนา มีการใช้เงินงบประมาณ กลไกของภาครัฐ และภาคเอกชนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ โดยมองถึง “รายได้” ที่เป็นตัวเงิน ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ผลที่ได้จากกระบวนการพัฒนา จะเป็นเสมือนสิ่งที่ยังบอกถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศ จึงมีการนำเสนอแนวคิดในการสร้างตัวชี้วัดทางสังคมที่มีเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต จากที่เคยมุ่งเน้นในเรื่องเศรษฐกิจและรายได้ของประชากร มาเป็นเรื่องของการกระจายรายได้ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ความก้าวหน้าของคน และความสุขของคน เป็นต้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับคุณค่าของความสุขทางด้านจิตวิญญาณที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา “คน” และ “ความสุขของคน” ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดการจัดทำดัชนีชี้วัดเรื่อง “ความสุข” โดยแนวคิดนี้มองว่า “ความสุข” คือความต้องการของมนุษย์ทุกคน

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีการสังสมวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาจังหวัดน่านให้คงอยู่อย่างมีเอกลักษณ์ สืบทอดเป็นมรดกจากรุ่นสู่รุ่นบนฐานของวัฒนธรรมที่ดีงาม เป็นทุนที่มีคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเอง ของทุนทางสังคมที่ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนทางปัญญา ทุนทางด้านอาหาร ทุนทางด้านดนตรี และการแสดง ทุนทางด้านศิลปะ ทุนทางการแต่งกาย ทุนด้านการคมนาคม อีกทั้งยังมีทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาเป็นวิถีชีวิตของชาวน่านที่มีมาตั้งแต่ในอดีต ทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทั้งที่ดิน ป่าเขา แม่น้ำ อากาศ ทุนทางภูมิศาสตร์ ทุนทางปัญญา และทุนด้านการท่องเที่ยว ในด้านปัจจัยที่สนับสนุนทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้

จังหวัดน่านเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต ในยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัดน่าน ได้กำหนดตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) ใน 5 ประเด็น คือ 1. บริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ การอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ให้เป็นเมืองแห่งชุมชนคนต้นน้ำที่คงความสมบูรณ์โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงอนุรักษ์ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เด็กและเยาวชนให้มีความรู้และปลูกฝังจิตสำนึก พร้อมเปิดรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ 3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดนให้มีมาตรฐานมากขึ้น เพื่อรองรับการเข้าสู่เศรษฐกิจอาเซียนที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นเส้นทางการคมนาคมขนส่งทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เปิดประตูสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเวียตนาม และจีน (จีนตอนใต้) 4. ผลិតสินค้าเกษตรปลอดภัยเพื่อการบริโภคในพื้นที่ 5. พัฒนาการค้าการลงทุน ยกกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่โดดเด่นตามแนวทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพของจังหวัดน่าน ด้านเศรษฐกิจ คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม จะเห็นได้จังหวัดน่าน มีต้นทุนทางสังคมที่พร้อมจะยกระดับและสร้างมูลค่าการประกอบการและการท่องเที่ยวผ่านทุนทางศิลปวัฒนธรรมจากการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และภาครัฐด้วยทุนทางศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและคนในชุมชนมีรายได้ควบคู่กับการร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่นำไปสู่สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต รวมถึงการประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชน ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ จะประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนเนื่องจากมีความพร้อมของหน่วยงานที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับการประกอบการและการท่องเที่ยวผ่านทุนทางศิลปวัฒนธรรม จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างดัชนีชี้วัดความสุขและความอยู่ดีมีสุขในระดับบุคคลของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
2. เพื่อประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสุขและความอยู่ดี มีสุข ด้านต่าง ๆ ของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานโดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสารแสดงเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความที่เกี่ยวข้องกับดัชนีวัดความสุข และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดัชนีวัดความสุข รวมไปถึงการวิเคราะห์ทอภิมาน (meta analysis) ได้แก่ การศึกษาในเรื่องของดัชนีชี้วัดความสุข การสร้างเลขดัชนีความสุข จากแนวคิดในการประเมินความสุขของกรมสุขภาพจิต ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านทุนทางวัฒนธรรม ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสภาพแวดล้อม ด้านค่านิยมของชุมชน ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ขอบข่ายด้านพื้นที่/องค์กร

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 7 ตำบล ดังต่อไปนี้ 1. ตำบลม่วงตึ๊ด 2. ตำบลนาปัง 3. ตำบลน้ำแก่น 4. ตำบลน้ำเกียน 5. ตำบลเมืองจิ่ง 6. ตำบลท่าน้ำาว และ 7. ตำบลฝายแก้ว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในเขตอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน เพื่อสำรวจและประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จำนวน 35,935 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 396 คน

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเชิงคุณภาพ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา ดังนั้น จึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) ที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมจำนวนทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วย 1) ปรชาชนชุมชน จำนวน 3 คน 2) ผู้นำชุมชน จำนวน รวม 7 คน 3) ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็น

หลักในการศึกษา สํารวจ และประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน โดยมีเนื้อหาประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นต้น โดยเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดที่มีตัวเลือกให้เลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้ ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงปฏิฐาน (Positive)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในความต้องการด้านความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

2. แบบสัมภาษณ์ (InterView) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน บุคลากรของสถานศึกษาในตำบล ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชน และตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสุขและความอยู่ดี กินดี ของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การใช้แบบสอบถาม โดยการประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน บุคลากรของสถานศึกษาในตำบล ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชน และตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 396 ชุด

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ที่มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายที่ถูกเจาะจงให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสะท้อนข้อมูลระดับบุคคล และ/หรือสะท้อนข้อมูลผ่านการเป็นตัวแทนกลุ่มหรือตัวแทนในพื้นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และวิเคราะห์โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วมาจัดทำให้เป็นระบบ หาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ ทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์และรูปแบบความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำเสนอรายงานผลภาพรวมตามวัตถุประสงค์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 ชุด โดยมีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3) แบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม จากดัชนีชี้วัดและจากการประเมินตนเองของชุมชน กลุ่มเป้าหมาย อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน โดยทำการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของการกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล การหาร้อยละของระดับความสุข และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนจากร้อยละรวมทุกด้านตามแบบประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

$$\text{ร้อยละของระดับความพึงพอใจ} = \frac{\text{ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน}}{100} \times 100$$

โดยเกณฑ์การวัดความสุข อ้างอิงตามมาตรฐานการวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ

(Gross national happiness : GNH)

Categories of happiness	Percent
Happy	65-100%
Deeply happy มีความสุขมาก	77.10 – 100%
Extensively happy มีความสุขมาก	65.10 – 77.00%
Not-yet happy	0-65%
Narrowly happy มีความสุขน้อย	49.10-65%
Unhappy ไม่มีความสุข	0-49%

ผลการวิจัย

การประเมินความสุขจากการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ท่านมีความสุขและพอใจกับฐานะความเป็นอยู่ในปัจจุบัน (มีค่าเฉลี่ย = 4.08) รองลงมา ได้แก่ ท่านมีรายได้เพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้จ่าย (มีค่าเฉลี่ย = 4.06) และท่านพอใจกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนในขณะนี้ เช่น รายได้ มีงานทำ รายได้เพียงพอกับรายจ่าย เป็นต้น (มีค่าเฉลี่ย = 4.06) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดความสุข คือ การมีผลผลิต และรายได้ที่มั่นคง การมีเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องใช้ภายในบ้าน รวมถึงการมีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพที่เพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ไม่มีหนี้สิน โดยส่วนใหญ่จะเป็นระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายที่เป็นสินค้า OTOP เช่น เครื่องจักสาน ผ้าพื้นเมือง เป็นต้น หรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ด้านทุนทางวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.07) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ท่านพอใจกับการจัดสรรทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนอย่างคุ้มค่าเหมาะสม (มีค่าเฉลี่ย = 4.11) รองลงมา ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนและได้เรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า (มีค่าเฉลี่ย = 4.09) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดความสุข คือ การยกระดับต้นทุนของชุมชนที่พร้อมจะยกระดับและสร้างมูลค่าการประกอบการและการท่องเที่ยวผ่านทุนทางศิลปวัฒนธรรมจากการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมได้รับจากการท่องเที่ยวในด้านการ

สร้างรายได้และการจ้างงาน นำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ อันเป็นสิ่งที่มีความพร้อมในพื้นที่จังหวัดน่าน

ด้านคุณภาพชีวิต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ท่านมีความสุขเมื่อครอบครัวมีเวลาอยู่พร้อมกัน (มีค่าเฉลี่ย = 4.08) รองลงมา ได้แก่ ท่านมีความสุขจากการที่มีสุขภาพ อนามัยที่ดี คือ ความเป็นอยู่สะอาด ชุมชนสะอาด และใช้ชีวิตปราศจากสารพิษอันตรายต่าง ๆ (มีค่าเฉลี่ย = 4.07) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดความสุข คือ การสร้างชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความผาสุก และกินดีอยู่ดี ประกอบด้วย 1) การสร้างพลังชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.07) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ในชุมชนของท่าน มีพื้นที่สีเขียวที่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน (มีค่าเฉลี่ย = 4.09) รองลงมา ได้แก่ มีการรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนร่วมกัน เช่น ปลูกป่า รักษาต้นน้ำ เป็นต้น (มีค่าเฉลี่ย = 4.07) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดความสุข คือ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยต้องมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งชุมชนมีส่วนช่วยในการจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นอย่างน้อยที่สุด และเกิดความมั่นคงในชุมชนสามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนได้

ด้านค่านิยมของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ท่านมีความสุขที่ได้รักษาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น (มีค่าเฉลี่ย = 4.08) รองลงมา ได้แก่ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการยกระดับทรัพยากรเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน (มีค่าเฉลี่ย = 4.07) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยกำหนดความสุข คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนัก ให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม และชุมชนได้มีการสร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของคนต่างพื้นที่ระหว่างตำบล ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้าใจและความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ท่านพึงพอใจต่อระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยภาพรวมของชุมชน (มีค่าเฉลี่ย = 4.08) รองลงมา ได้แก่ ชุมชนมีการจัดระเบียบสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ย = 4.07) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยกำหนดความสุข คือ ชุมชนได้พัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยจากการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น รวมถึงระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ดำเนินการอยู่ทั้งที่สามารถควบคุมได้หรือยับยั้งการเกิดเหตุในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

การอภิปรายผล

การประเมินความสุขจากการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมีความสุขมาก โดยมีปัจจัยกำหนดความสุขประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ คือ การมีผลผลิต และรายได้ที่มั่นคง การมีเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องใช้ภายในบ้าน รวมถึงการมีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพที่เพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ด้านทุนทางวัฒนธรรม คือ การยกระดับต้นทุนของชุมชนที่พร้อมจะยกระดับและสร้างมูลค่าการประกอบการและการท่องเที่ยวผ่านทุนทางศิลปวัฒนธรรมจากการสร้างร่วมมือกับทุกภาคส่วน ด้านคุณภาพชีวิต คือ การสร้างชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความผาสุก และกินดีอยู่ดี ประกอบด้วย 1) การสร้างพลังชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ด้านสภาพแวดล้อม คือ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยต้องมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งชุมชนมีส่วนช่วยในการจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นอย่างน้อยที่สุด และเกิดความมั่นคงในชุมชนสามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนได้ ด้านค่านิยมของชุมชน คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนัก ให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คือ ชุมชนได้พัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยจาก

การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น รวมถึงระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ดำเนินการอยู่ทั้งที่สามารถควบคุมได้หรือยับยั้งการเกิดเหตุในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) ระบุว่า ด้านสุขภาพ การมีสุขภาพที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจ ด้านความรู้ ด้วยการศึกษาที่มีความจำเป็นสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนา ความรู้ความสามารถของคนไทย ซึ่งการพัฒนาเชิงพื้นที่ช่วยสะท้อนผลสำเร็จด้านการเรียนรู้ของคนในชุมชน การร่วมกันพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ด้านชีวิตการทำงาน เมื่อชุมชนเกิดการพัฒนา ประชาชนในพื้นที่มีการสร้างรายได้อัตราการว่างงาน ความมั่นคงของงานก็เพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุก็มีรายได้ เกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิต ช่วยให้สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้เพียงพอต่อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ และ ด้านชีวิตครอบครัว คนในพื้นที่ได้ทำงานในพื้นที่ของตนเองมากขึ้น ไม่ต้องไปทำงานในพื้นที่ไกลบ้าน มีความสัมพันธ์และสายใยของคนในครอบครัวที่ดีขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาในพื้นที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชนและระหว่างคนในพื้นที่ ทำให้ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การตัววัดความสุขสำหรับสังคมเมืองควรเป็นสัดส่วนของครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปาและโครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่ในชนบทควรวัดจากการเข้าถึงแหล่งน้ำ ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ย่อมต้องคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่คนในชุมชนต้องการที่สุดคือ การท่องเที่ยวในชุมชนที่ก่อให้เกิดรายได้และเป็นรูปธรรม และทั่วถึง ประชาชนในชุมชนมีความมั่นคงในอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามกิจกรรมการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชน และในด้านอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาวิจัยยังขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น ความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ควรคำนึงถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและเกิดการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน เช่น การผลิตสินค้าด้วยทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน การบริการการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมชุมชน โดยผลผลิตที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการกระจายรายได้แก่คนในชุมชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสินค้าของชุมชน และเกิดการหมุนเวียนรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาประเมินความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดน่าน เพื่อนำข้อมูลที่นำมาพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน เพื่อยกระดับรายได้ของชุมชนและเพิ่มความสุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างทั่วถึง

2) ควรมีการถอดบทเรียนความสุขจากการส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทุนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เทิดชาย ช่วยบำรุง.(2550). *การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ประเวศ วะสี.(2544). *การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พยอม ธรรมบุตร.(2548). *หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศธร เกษสาลี.(2543). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Handbook)*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พจนา สวนศรี.(2546). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.
- วิทยากร เชียงกุล.(2548). *จิตวิทยาในการสร้างความสุข*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิทยา นาควัชร.(2539). *เคล็ดลับความสุขและความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาตนเองและนักบริหาร.
- วรภรณ์ ตระกูลสถุทธิ์.(2543). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์.(2548). *ประกายความคิดสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข*. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.
- สัญญา วิวัฒน์.(2543). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนิษฏ์ สมคิด.(2561). *แนวทางการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี. คุชฎินิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชูฤทธิ์ เตังไตรสรณ์.(2522). “การศึกษาความสัมพันธ์ของแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธกับหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณรงค์ พลริกษ์ และคณะ.(2559). *โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวบูรพาทิศ*, รายงานการวิจัย. คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ข้อมูลและตัวชี้วัดของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_news.phpnid=3528&filename=index.

จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วัดพระธาตุแช่แห้ง พระอารามหลวง 469 หมู่ 3 ต.ฝ่ายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน
โทรศัพท์/โทรสาร 054-601063 www.nan.mcu.ac.th